

CUMHURİYET DÖNEMİ GELİŞMELER

BOŞLUKLARDAKİ KAVRAM
BİLGİLERİNİ DOĞRU OLARAK
BELİRTİNİZ 😊

Çift Dereceli Seçim Sistemi

- Halk, Milletvekillerini seçecek kişileri seçer, ikinci aşamada seçilen kişilerde milletvekillerini seçer.
- Cumhuriyetin ilanından 1946'ya kadar devam etti.

Tek Dereceli Seçim Sistemi

- 1946 seçimlerinde uygulandı
- Seçmenler, yöneticilerini kendi seçer

MECLİS HÜKÜMETİ SİSTEMİ

- ✓ Meclis Başkanı, aynı zamanda hükümetinde başkanıdır.
- ✓ 23 Nisan 1920 / 29 Ekim 1923 arası uygulandı
- ✓ II. TBMM döneminden itibaren hükümet kurmak zorlandı. Tâki Cumhuriyetin ilanına kadar.
- ✓ 11 Ağustos 1923 / 29 Ekim 1923 arası yaşanan bu hükümet bunalımına...
SON BAHAR BUNALIMI adı verilir.

KABİNE SİSTEMİ

- /// 29 Ekim Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar geçen süredir.
- /// 20 Ocak 1921 Teşkilat-ı Esasiye 'ye eklendi. 1924 Anayasasında da yer aldı
- /// Bakanları başbakan seçer.
- /// Güçler ayrılığına geçiş süreci vardır.

DOKUZ UMDE (İlke) 8 Nisan 1923

- ❖ I.TBMM'nin seçim kararından sonra (1 Nisan 1923) Mustafa Kemal'in seçim ilkelerini yayımladığı bildiridir.
- ❖ Halk Fırkasının temelleri atılmıştır.

II. TBMM

11 Ağustos 1923 / 2 Ağustos 1927

- ◆ Mustafa Kemal, II. TBMM'ye hem Ankara'dan hem de İzmir'den milletvekili seçildi

Öğretmen Bilgisi: Mustafa Kemal, Ankara tutanaklarını imzalayınca **HAMDİ AKSOY**, İzmir Milletvekili olarak meclise girdi.

- ◆ Geçici başkan olarak **ALİ FUAT CEBESÖY** seçildi.
- ◆ Meclis açıldığında **Mustafa Kemal başkan**; **Ali Fuat Cebesoy başkan yardımcısı** seçildi.
- ◆ Hükümeti kuran **FETHİ OKYAR**
- ◆ İnkılâp Meclisidir.

II. TBMM Döneminde Gerçekleşen Olaylar

- ❑ 24 Ağustos 1923 Lozan Antlaşmasını onayladı
- ❑ 9 Eylül 1923 Halk Fırkası'nın kurulması
- ❑ 13 Ekim 1923 Ankara'nın başkent olması
- ❑ 29 Ekim 1923 Cumhuriyet'in ilanı
- ❑ 3 Mart 1924
  - Halifeliğin kaldırılması
  - Erkan-ı Harbiye Vekaletinin kaldırılması
  - Şeriye ve Evkaf vekaletinin kaldırılması
  - Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulü
  - Hanedanlığın Yurt dışına çıkarılması
- ❑ 11 Mart 1924 Medreselerin kapatılması
- ❑ 8 Nisan 1924 Şeriye Mahkemelerinin kapatılması
- ❑ 26 Ağustos 1924 İş Bankası'nın kurulması
- ❑ TPCHF'nin 17 Kasım 1924 kurulması 5 Haziran 1925 kapatılması
- ❑ 13 Şubat 1925 Şeyh Said İsyanı
- ❑ 17 Şubat 1925 Aşar Vergisinin kaldırılması
- ❑ 4 Mart 1925 Takriri Sükun Kanunu
- ❑ 5 Kasım 1925 Ankara Hukuk Mektebi'nin açılması
- ❑ 25 Kasım 1925 Şapka Kanunu
- ❑ 30 Kasım 1925 Tekke ve Zaviyelerin kapatılması

- 9 Aralık 1925** Yerli kumaştan elbise giyilmesi kanunu
- 26 Aralık 1925** Alaturka saat yerine, Alafranga saat uygulaması
- 1 Ocak 1926** Miladi takvimin kabulü
- 1 Mart 1926** Ceza Kanunu **İTALYA**
- 3 Mart 1926** Hâkimler Kanunu
- 22 Nisan 1926** Borçlar Kanunu **İSVİÇRE**
- 29 Mayıs 1926** Ticaret Kanunu **ALMANYA – İSVİÇRE**
- 17 Şubat 1926** Medeni Kanunu **İSVİÇRE**
- 5 Haziran 1926** Ankara Antlaşması (**İngiltere**)
- 1 Temmuz 1926** Kabotaj Kanunu
- 26 Kasım 1926** Alpullu Şeker Fabrikası'nın açılması (**Alpullu / Babaeski / KIRKLARELİ**)
- 28 Mayıs 1927** Teşvik-i Sanayi Kanunu

Ankara'nın Başkent Olması 13 Ekim 1923

Nedenler

- Kurtuluş Savaşının idare merkezi
- Lozan sonrası boğazlardaki güvenlik kaygısı
- Eski düzen yanlılarına mesaj verilmesi

- Ankara'nın başkent olması için meclise önerge veren **İSMET İNÖNÜ**
- Ankara'nın başkent olmasını istemeyen devlet **İNGİLTERE**

Cumhuriyet'in İlanı 29 Ekim 1923

Nedenler

- Devlet başkanlığı sorunu
- Devlet rejimi sorunu
- Dış basındaki eleştiriler
- TBMM ile gerçekleşen **ULUSAL EGEMENLİK**
- Hükümet Bunalımı (**Sonbahar Bunalımı**)

Sonuçlar

- Kabine Sistemine geçildi

Cumhurbaşkanı: MUSTAFA KEMAL

Başbakan: İSMET İNÖNÜ

Meclis Başkanı: FETHİ OKYAR

- Devletin adı ve rejimi belli oldu
- Toplumsal ayrıcalıklar kaldırıldı (HALKÇILIK)
- Ulusal Egemenlik güçlendi (CUMHURİYETÇİLİK)
- Bireysel özgürlükler gerçekleşti

Cumhuriyet'in İlanı Sonrası 1921 Anayasası Değişiklikleri

- Devletin rejimi CUMHURİYET
- Devletin dini İSLAM
- Devletin dili TÜRKÇE
- Cumhurbaşkanı TBMM tarafından seçilebilir
- Başkan, Meclis üyeleri arasından Cumhurbaşkanı tarafından seçilir.
- Bakanlar, Başbakan tarafından seçilir
- Bakanlar kurulunu Cumhurbaşkanı onaylar

☞ Cumhuriyetin bayram olarak kutlanması
19 Nisan 1925'te yasalaştı

☞ Cumhuriyetin ilanı
- Ulusal Egemenlik
- Milli İrade
- **CUMHURİYETÇİLİK**
- **HALKÇILIK**
ile ilgilidir

Halifeliğin Kaldırılması 3 Mart 1924

Nedenler

- Halifelik kurumunun Müslümanlar üzerinde etkili olmaması
- İnkılâpların önünde engel olması
- Cumhuriyet rejimine ters düşmesi
- Laikliğe ve Çağdaşlığa aykırı olması
- Halife Abdülmecit'in kendisini halifeden üstün görmesi

Bil bakalım..... 😊

- Dost ve düşman kuvvetlerin imkan ve kabiliyetleri nezdinde gerçek savaşta olabilecek ihtimallerin fikir tartışması içinde değerlendirilmesidir.

- Mustafa Kemal, İZMİR / Orduevinde ordu ve kolordu komutanlarıyla toplandı

KATILANLAR:

- Mustafa Kemal (Cumhurbaşkanı)
- İsmet Paşa (Başbakan)
- Kasım Özalp Paşa (Savunma Bakanı)
- Fevzi Çakmak (Genel Kurmay Başkanı)

Bu toplantıda;

- ☞ Halifeliğin Kaldırılması
- ☞ Şeriye ve Evkaf Vekaletinin Kaldırılması
- ☞ Tevhid-i Tedrisat kararı alındı

Bu toplantının adı...

HARP OYUNLARI

- ☞ Halifeliğin kaldırılmasında kanun teklifi sunan **ŞEYH SAFFET EFENDİ**

Halifeliğin kaldırılmasıyla aynı gün...

- Erkan-ı Harbiye Vekâleti kaldırıldı
- ☞ Yerine, **Genel Kurmay Başkanlığı** ve **Mili Savunma Bakanlığı** kuruldu
- ☞ Amaç, Orduyu siyasetten ayırmak

- Şeriye ve Evkaf Vekaleti kaldırıldı
- ☞ Yerine, **Diyanet İşleri Başkanlığı** ve **Vakıflar Genel Müdürlüğü** kuruldu.

Unutma...

Her iki kanunun çıkmasında etkili olan kişi...
SİİRT MİLLETVEKİLİ HALİL HULKİ AYDIN

- Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edildi.
- ☞ Eğitim – Öğretim birliği sağlandı
- ☞ Medreseler kapatıldı
- ☞ Karma Eğitime geçildi
- ☞ Okullar MEB'e bağlandı
- ☞ Eğitimde fırsat eşitliği sağlandı

Unutma...

Bu kanunun çıkmasında etkili olan kişi...

SARUHAN MİLLETVEKİLİ
HÜSEYİN VASİF ÇINAR

20 Nisan 1924 ANAYASASI

☞ Polonya ve Fransa Anayasalarından faydalanıldı

- ◆ **Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir.**
- ◆ Devletin yönetim şekli **Cumhuriyet'tir.**
- ◆ **TBMM üyeleri 4 yıllığına seçilir**
- ◆ **Seçilme yaşı otuz**
- ◆ **DEVLETİN...**
Dini **İSLAM** / Dili **TÜRKÇE** / Başkent **ANKARA**
- ◆ **Cumhurbaşkanı**, TBMM tarafından dört yıllığına seçilir. Aynı kişi tekrar seçilebilir.
- ◆ **Yumuşatılmış Güçler Birliği (Fiili Ayrılık)**
Yasama **TBMM**
Yürütme **CUMHURBAŞKANI**
Yargı **BAĞIMSIZ MAHKEMELER'e** aittir.
- ◆ Seçme ve Seçilme sadece **erkekler'e** aittir
- ◆ **İlköğretim, herkes için zorunludur.**
- ◆ **Türkiye Halkına din ve ırk ayrımı yapılmaksızın TÜRK** denir.

1928 Değişiklikleri...

- ❖ "Devletin dini İslam'dır" ibaresi Anayasadan çıkarıldı
- ❖ Milletvekili yeminlerinde "Vallahi" kelimesi "Namusum üzerine söz veririm" ifadesiyle değiştirildi.
- ❖ TBMM'nin "Ahkâm-ı Şeriye'nin Tenfizi" (Dinsel Hükümlerin yerine getirilmesi) hükmü anayasadan çıkarıldı

1934 Değişiklikleri...

- ❖ Kadınlarımıza “Seçme ve Seçilme Hakkı” verildi.
ULUSAL EGEMENLİK güçlendi
- ❖ Seçmen yaşı **18’den 22’ye** çıkarıldı.
ULUSAL EGEMENLİK aykırıdır.
Halkın yönetime katılımı azaldı.
Seçmen yaşı **1995’te** tekrar 18’e düşürüldü

1937 Değişiklikleri...

- ❖ Altı İlkenin 1924 Anayasasına girmesi
- ❖ Çiftçiyi topraklandırma ve ormanların devletleştirilmesi hakkında düzenleme

1945 Değişiklikleri...

- ❖ Anayasanın dili öz Türkçeleştirildi
(1952’de eski haline döndü)

Çok Partili Hayata Geçiş Denemeleri

HALK FIRKASI / CHP 9 EYLÜL 1923

Kurucusu: Mustafa Kemal ATATÜRK

İlk Genel Sekreteri: Recep PEKER

Diğer Kurucular:

Refik Saydam / Celal Bayar

Sabit Sağıroğlu / Saffet Arıkan

Münir Hüsrev Göle / Cemil Uybaydın

Kazım Hüsnü / Zülfü Bey

- ◆ **9 Umde**, CHP’nin temel ilkelerini oluşturur
8 Nisan 1923
- ◆ Halk Fırkası’nın temeli
MÜDAFA-İ HUKUK GRUBUNA dayanır
- ◆ **15 Ekim 1927’de** III. TBMM’nin açılış konuşmasında **Fırka’nın kuruluşunun SİVAS KONGRESİ** olduğunu dile getirir.

◆ **Sivas Kongresi**, CHF’nin ilk **KURULTAYI** kabul edilir.

◆ **15 Ekim 1927** III. TBMM açılış konuşması CHF’nin **ikinci KURULTAYI** kabul edilir.

◆ **İkinci Kurultay’da** *Yeni Türk Devleti’nin Kuruluş Aşamalarını* **NUTUK** adlı eserinde anlatmıştır.

◆ Halk Fırkası, ismin başındaki CUNHURİYET ifadesini **10 KASIM 1924’te** kullanmaya başladı.

◆ Altı ok, **ALTI İLKEYİ** simgeler

◆ Altı oku tasarlayan kişi,
İSMAİL HAKKI TONGUÇ

◆ Altı ok **1933** yılından itibaren kullanılmaya başlandı.

◆ Halk Fırkası, ismin sonundaki **Fırka** ismi yerine **Parti** adını **1935’te** aldı.

◆ CHP, **İş Bankası’nın** 28,1 hisselerine sahiptir. Atatürk’ün vasiyeti üzerine kazanç **TÜRK DİL KURUMU** ve **TÜRK TARİH KURUMUNA** aktarılmaktadır.

◆ En uzun süre iktidarda kalan parti **1923 – 1946**

◆ **12 Eylül 1980** darbesiyle **kapatıldı** (Ecevit)
9 Eylül 1992’de tekrar **açıldı**.

◆ Ekonomide **DEVLETÇİLİK** ilkesi benimsendi

◆ **1931’de** Yapılan düzenleme ile

— KADINLARA, seçme ve seçilme hakkının verilmesi

— Çift Dereceli seçim sisteminden, tek dereceli seçim sistemine geçilmesi **BENİMSENDİ**

TERAKKİ PERVER (İlerici) CUMHURİYET HALK FIRKASI 17 Kasım 1924 / 5 Haziran 1925

Kurucuları

Kazım KARABEKİR (*Genel Başkan*)

Rauf ORBAY (*Genel Başkan Vekili*)

Adnan ADIVAR (*Genel Başkan Vekili*)

Genel Sekreter: Ali Fuat CEBESOY

Diğer İsimler:

Cafer TAYYAR / Rüştü PAŞA

Feridun FİKRİ / Halis TURGUT

Refet BELE

☞ TCHF'nin asker paşalar tarafından kurulmasına **PAŞALAR KOMPLOSU** denir.

☞ **FETHİ OKYAR**, TPCH'nin kurucuları arasında yoktur. TPCH'nin kurulması sonrası **HÜKÜMET** kurdu. **27 Kasım 1924**

☞ **Mustafa Kemal**, TPCH'nin kurulması ile ilgili düşüncelerini **TİMES GAZETESİ**'ne açıkladı.

☞ İlk şubelerini **URFA**'da açtı.

Ordu'nun siyasetten ayrılması

- TPCH'nin kurucularının hem asker hem de milletvekili olması **ORDU ve SİYASETİ** karşı karşıya getirdi.
- **Mustafa Kemal**, bu durumu **ULUSAL EGEMENLİĞE** aykırı buldu.
- **"Askerlik görevini yürütenlerin MİLLETVEKİLİ olamayacağı"** hakkında kanun çıkarıldı. **19 Aralık 1924**
- Atatürk'ün **CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ** ile ilgilidir.
- Ekonomide **LIBERALİZM** benimsendi

TPCHF'nin Bazı İlkeleri

- Liberal Politika
- Âdem-i Merkeziyetçilik
- Köylüye toprak dağıtılmalıdır.
- Partimiz dini inançlara saygılıdır
- Cumhuriyetçi, demokratik, laik, milliyetçi

—Bu ifade **rejim karşıtlarının partiye sızmasına** yol açtı.

— Çıkan **Şeyh Sait isyanı** bu durumla ilişkilendirilmiş **5 Haziran 1925'te kapatılmıştır.**

Şeyh Sait İsyanı 13 Şubat 1925

- Elazığ, Diyarbakır Piran çevresinde çıktı
- **İngilizler**, **Musul'u almak için isyanı körüklediler**
- **Rejime** karşı **ilk** isyandır.
- İsyân çıktığında **BAŞBAKAN FETHİ OKYAR**
- İsyân çıktığında **FETHİ OKYAR HÜKÜMETİ** istifa etti. Yerine **İSMET İNÖNÜ HÜKÜMETİ** kuruldu ve önlemler alındı.

İsyân sonucunda...

- TPCHF'nin kapatılmasına neden oldu.
- Musul Meselesi'nin aleyhimize sonuçlanmasına neden oldu
- Devletin dini islamdır ibaresinin anayasadan çıkarılmasına neden oldu

Alınan Önlemler

- /// Takrir-i Sükun Kanunu **4 Mart 1925**
- /// Bölgede seferberlik ilanı
- /// İstiklal Mahkemeleri kuruldu (Diyarbakır / Ankara)
- /// Basına sansür
- /// TPCHF'nin bazı şubelerinin kapatılması

Takrir-i Sükûn Kanunu 4 Mart 1925 / 4 Mart 1929

- Bazı gazeteler kapatıldı
- Şeyh Sait ve adamları yargılandı ve idam edildi
- TPCHF kapatıldı. **5 Haziran 1925**
- Takriri Sükûn Kanunu 4 Mart 1929'da yürürlükten kaldırıldı.

Mustafa Kemal Paşa'ya suikast girişimi 14 Haziran 1926

- ☒ İzmir'de eski İttihatçılar tarafından düzenlendi.
- ☒ Suikastta rolü olanlar;

**ZİYA HURŞİT / LAZ İSMAİL / GÜRCÜ YUSUF
ÇOPUR HİLMİ**

Öğretmen Bilgisi: Mustafa Kemal'in İzmir seyahatini ertelemesi üzerine suikastçılar paniğe kapıldı.

☒ Suikastçıları Sakız Adasına kaçırarak **GİRİTLİ ŞEVKİ**'nin suikastı **İZMİR VALİSİ KAZIM BEY**'e ihbar etmesiyle suikast önlendi

☒ İzmir'de ve Ankara'da **İSTİKLAL MAHKEMELERİ** kuruldu.
- Son kez kuruldu -

Öğretmen Bilgisi:

İzmir'de **15 idam kararı** / Ankara'da **4 idam kararı**

☒ Rejime karşı yapılmış bir suikast girişimidir.

"Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar (Sonsuza dek) kalacaktır."

SERBEST CUMHURİYET FIRKASI 12 Ağustos 1930 / 17 Kasım 1930

Kurucu: Ali Fethi OKYAR

Genel Sekreter: Nuri CONKER

Diğer Üyeler:

Makbule ATADAN

Mehmet Emin YURDAKUL

Ahmet AĞAOĞLU

Aydın İl teşkilat Başkanı: Adnan MENDERES

- ✓ Fethi Okyar'ın **SCF** kurulmadan önceki görevi **PARİS BÜYÜK ELÇİLİĞİ**
- ✓ Fethi Okyar, **SCF** kurulmadan önce Mustafa Kemal ile **YALOVA**'da görüştü. Mustafa Kemal, Laiklik ve Cumhuriyetçilikten taviz verilmemesini istedi.
- ✓ **SCF**'nin adını **MUSTAFA KEMAL** koymuştur.
- ✓ "SERBEST FIRKA HATIRALARI" adlı eser **AHMET AĞAOĞLU**'na aittir.

TPCHF'nin Bazı İlkeleri

- ☐ Liberal Politika
- ☐ Teşvik-i Sanayi uygulanmalı
- ☐ Türk parasını korumalı
- ☐ Cumhuriyetçi, demokratik, laik, milliyetçi

Bil bakalım 😊

- Fethi Okyar'ın **Ege gezisi sırasında** meydana gelmiştir.

- Eski düzen yanlılarının yaptıkları eylemler **SCF**'nin rejim karşıtı parti olarak algılanmasına neden oldu.

- Fethi Okyar, bu olaylar sonrası kurduğu **SCF**'ni kapattı. **17 Kasım 1930**

İZMİR OLAYLARI

Unutma...

☞ **SCF**'nin kapatılmasının nedeni **MENEMEN OLAYI** değil **İZMİR OLAYLARI**'dır.

☞ Türkiye 1946'da çok partili hayata geçecektir.

MENEMEN OLAYI 23 Aralık 1930

☞ **SCF**'nin *kapatılmasından sonra çıkmıştır.*

☞ Rejim ve laiklik karşıtı, gerici bir isyandır.

◆ **Derviş Mehmet** ve adamları **SCF**'nin kapatılmasının ardından Menemen'de *din elden gidiyor* propagandasıyla **isyana** etti.

◆ İsyanı bastırmaya çalışan **Asteğmen Kubilay**'ın (**Mustafa Fehmi**) *kellesini kesip sırığa taktılar.*

◆ Sıkıyönetim ilan edildi. (**Kom.** Fahrettin **ALTAY**)

◆ **DİVAN-I HARP** kuruldu. (**Bşk.** Mustafa Paşa)

Bil bakalım 😊

- Türkiye Komünist Partisi kurucusu Mustafa Suphi ve on dört arkadaşının 1921'de Bakü'ye giderken öldürülmesi olayıdır.

ON BEŞLER OLAYI

Bursa Olayı

- Bursa'da ezanın Türkçe okunmasından sonra meydana gelen olaydır.

- **Mustafa Kemal**'in *din meselesi değil, dil meselesi* dediği olaydır.

- Ezanın Türkçe okunmasına karşı çıkabilecek olaylar için **GAZİ** önlemler aldı.

- Bu olay sonrası Bursa'da **Bursa NUTKU**'nu okudu

Balıkesir Hutbesi

- Mustafa Kemal, Cumhuriyet'in ilanı öncesinde Balıkesir'de **ZAGONOS PAŞA CAMİ**'sinde cemaate seslendi.

1927 Tevkifatı

- Türkiye'de *gizli komünizm faaliyeti yürütenlere* karşı tutuklamaların adıdır.

CHP'nin 3.Kurultayında... 26 Aralık 1938'de

- **Mustafa Kemal**, EBEDİ ŞEF
- **İsmet İnönü**, MİLLİ ŞEF İlan edildi.
☞ **1946** Kurultayında İsmet İnönü'ye verilen unvan kaldırıldı.

İlk Türkçe Kur'an-ı Kerim

- **1932**'de İstanbul **YEREBATAN** Camisinde okundu.
- Okuyan **HAFIZ YAŞAR OKUR**

Mustafa Kemal...

- Kurtuluş Savaşı sonrası ilk yurtiçi gezisini yaptığı il **BURSA** 17 Ekim 1921

- "**KÖYLÜ MİLLETİN EFENDİSİDİR.**" sözünü söylediği zamanda son yurtiçi gezisini yaptığı il **ADANA**

- "**YURT İÇİ GEZİLERİNİ YAPTIĞI**" gezilerini yaptığı trenin adı **BEYAZ TREN**

- "**ZAFER, ZAFER BENİMDİR DİYENLERİNDİR**" sözünü söylediği il **KONYA** 1923

- "**BENİM ŞEHRİM**" dediği il **YALOVA**

- "**NUTUK**" adlı eserini

☞ **DOLMABAĞÇE SARAYI**'nda yazdı.

☞ **ANKARA ADLİYE HUKUK MEKTEBİ**'nde okudu.

☞ **1919 / 1927** arası dönemi kapsar

☞ CHP'nin **ikinci kurultayında** **15 / 20 Ekim 1927**, 36 saat, 33 dakikada Okundu

☞ İlk bölümün adı...
Vaziyet-i Manzara-i Umumiye

☞ Nutuk'un sonu **GENÇLİĞE HİTABE** ile biter

☞ Nutuk'un dağıtım hakkı **THK**'ye aittir.

- "ADINI BİZZAT KOYDUĞU İLLER"

HATAY 1936 / ELAZIĞ (Elaziz) 1937

DERSİM OLAYLARI 1936 / 1937

- ❖ Tunceli (Dersim) halkının merkez hükümet ile arasındaki çıkan çatışmadır.
- ❖ Dersim olayları sırasında
CUMHURBAŞKANI: Mustafa KEMAL
BAŞBAKAN: İsmet İNÖNÜ
GENELKURMAY BAŞKANI: Fevzi ÇAKMAK
- ❖ Dersim bombardımanında görev alan
İLK TÜRK KADIN SAVAŞ PİLOTU
TÜRKÜN KANATLI AMAZONU
SABİHA GÖKÇEN
- ☞ **İLK KADIN PİLOTUMUZ**
BEDRİYE TAHİR GÖKMEN
- ☞ **İLK KADIN JET PİLOTUMUZ**
LEMAN ALTINÇEKİÇ

Times dergisinin kapağında yer alan Türkler

- 1923 / 1927** Mustafa Kemal
- 1941** İsmet İnönü
- 1943** Şükrü Saraçoğlu
- 1958** Adnan Menderes
- 1980** **KENAN EVREN**
- 1985** **MEMET ALİ AĞCA**
- 1988** **NAİM SÜLEYMANOĞLU**
- 2011** **RECEP TAYYİP ERDOĞAN**

1920 – 1938 Arası TBMM Başkanları

- Mustafa KEMAL
- FETHİ OKYAR
- KAZIM ÖZALP** (1924 – 1927) En uzun süre TBMM başkanı
- ABDÜLHALİK RENDA** Mustafa Kemal dönemi son TBMM Başkanı

Kimdir bu 😊

- "**İLK TAHSİL HAKKINDAKİ RAPOR**" u 1939'da sundu.
- I. Milli Eğitim Şurası Dokümanının olarak yayımlandı

BARLEY PARKER

Kimdir bu 😊

- ABD'li filozof ve eğitim kuramcısı
- **ALETÇİLİK** olarak bilinen felsefe akımının kuramcisidir
- **Pragmatizmi**, mantıksal ve Ahlâki bir analiz kuramı olarak geliştirdi.
- **1924'te Mustafa Kemal'in** davetlisi olarak Türkiye'ye geldi.
- **Ders müfredatının yapılandırılmasında** bu kişiden yararlanılmıştır.

JOHN DEWEY

Kimdir bu 😊

- **1925'te** Türkiye'ye geldi
- "**MESLEKİ EĞİTİMİN GELİŞTRİLMESİNE İLİŞKİN**" rapor hazırladı.
- "**ÖĞRETMEN MAAŞLARININ AZ OLMASI İLE İLGİLİ**" rapor hazırladı.
- **Harf devriminden** bahsetti

DR.ALFRID KÜHNE (Kühne Raporu)

Kimdir bu 😊

- **Mısır** asıldır.
- Uzun yıllar **Amerika'da** kaldı
- **1927'de** Türkiye'ye gelerek "**MESLEKİ EĞİTİM HAKKINDA**" rapor sundu
- Kızlar için **elişi kursları...**
- **Sosyal hizmetler kursu**
- **Sanat okullarının** artırılması
- Halk için **meslek edindirme kurslarının** açılması
- İle ilgili çalışmalar yaptı*

ÖMER BUYSA

- **Alman** bilim adamıdır.
- **1927'de** Türkiye'ye gelerek **tarım konusunda** çalışmalar yaptı ve bu konuda rapor sundu

OLDENBURG

- **Cumhuriyetimizin 10.yıl kutlamalarının çekimleri için RUSYA'dan** gelen yönetmendir.

SERGİE YUTKEVİÇ

Cumhuriyetimizin 10.yıl kutlamaları çerçevesinde KÖYLÜYE YÖNELİK çıkarılan gazetenin adı

YURT

- **1928'de** Ankara'nın elli yıllık imarının gerçekleştirilmesi için düzenlenen yarışmayı kazanan kişidir.

HERMAN JANSEN

- Türkiye'de ilk **ATATÜRK HEYKELİNİ Sarayburnu'nda** yapmıştır.

HENRY KRİPPEL

Kimdir bu 😊

- Fransız gemisi **LOTUS** ile, Türk gemisi **BOZKURT**'un 2 Ağustos 1926'da **Midilli Adasında** çarpışmasıyla ortaya çıkan sorunda (BOZKURT LOTUS OLAYI) **Lahey Adalet Divanında** bizi savundu. (Haklı bulunduk)

- Soyadı Kanunu sonrası **Atatürk**, bu kişiye **BOZKURT** soyadını verdi

MAHMUT ESAT BOZKURT

- **Etnografya Müzesi'nin** önünde duran BRONZ ATATÜRK HEYKELİ'ni 1927 yapan İtalyan sanatkârdır.

- Heykel, **MEB** tarafından yaptırıldı.

- Atatürk'ün naaşı 1935'e kadar Etnografya Müzesi'nde kaldı

PIETRO CANONICA

Kimdir bu 😊

- **ANITKABİR**'in (RASATTEPE) mimarlarıdır.

**EMİN HALİT ONAT
AHMET ORHAN ARDA**

Öğretmen Bilgisi

1953 Atatürk'ün naaşı Anıtkabir'e alındı

1963'te 4.Cumhurbaşkanı Cemal GÜRSEL, Anıtkabire gömüldü. Ancak 1981 tarihli devlet kanuna göre Anıtkabir'den çıkartıldı.

ATATÜRK'ÜN MANEVİ EVLATLARI

- ❖ Abdürrahim TUNÇAK
- ❖ Sığırtmaç MUSTAFA (Sığır Çobanı)
- ❖ Sabiha GÖKÇEN
- ❖ Ükü ADATEPE (DOĞANÇAY)
- ❖ Afet İNAN
- ❖ Rukiye ERGİN
- ❖ Zehra (ZÜHRE) AYLİN
- ❖ Nebile İRDELP
- ❖ Ömer ve İhsan adında da manevi evlatları vardır

Kadınlarımız baş tacımızdır 😊

- İlk kadın tarih profesörü **AFET İNAN**
- İlk kadın arkeolog **JALE İNAN**
- İlk kadın heykeltıraş **SABIHA BENGÜTAŞ**
- İlk kadın tiyatro oyuncusu **AFİFE JALE**
- İlk kadın çöpçü **ELİF YAZGAN**
- İlk kadın gazeteci **SELMA RIZA**
- İlk kadın avukat **SÜREYYA AĞAOĞLU**
- İlk kadın Türkiye Güzeli **FERİHA TEVFİK**
- ilk kadın başhekim **GÖNÜL BİNGÖL**
- İlk kadın hemşire **ESMA DENİZ**
- İlk kadın belediye başkanı **SADIYE HANIM 1930**
- İlk kadın kaymakam **ÖZLEM BOZKURT**
- İlk kadın vali **LALE AYTAMAN 1991**
- İlk kadın başbakan **TANSU ÇİLLER**

ATATÜRK'ÜN ESERLERİ

- ◆ *Tahliye Meselesinin Halli ve Emirlerin Sureti Tahririne Dair Nesayih*
- ◆ *Takımın Muharebe Talimi 1908*
  - Almanca'dan çeviridir.
  - **GENERAL LİTZMAN**'a aittir.
- ◆ *Cumalı Ordugahı / Süvari: Bölük, Alay, liva, Talim ve Manevraları 1910*
- ◆ *Tabiye ve tatbikat Seyahati 1911*
- ◆ *Bölüğün Muharebe Talimi*
  - Almanca'dan çeviridir. **1912**
  - **GENERAL LİTZMAN**'a aittir.
- ◆ *Zabit ve Kumandan ile Hasbihal 1918*
- ◆ *Balıkesir Hutbesi 1923*
- ◆ *Nutuk 1927*
- ◆ *Vatandaş İçin Medeni Bilgiler (Afet İnan Hazırladı 1930)*
- ◆ *Bursa Nutku 1933*
- ◆ *Gençliğe Hitabe*
- ◆ *Onuncu Yıl Nutku 1933*
- ◆ *Geometri (İsimsiz yayınladı 1937)*